

Wymagania edukacyjne z GEOGRAFII dla klasy V

oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Dział: Mapa Polski				
Ocena celująca	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Uczeń:				
• posługuje się planem miasta w terenie	• przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową	• oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej	• stosuje legendę mapy do odczytania informacji	• wymienia elementy mapy
• analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski	• oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej	• rysuje podziałkę liniową	• odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i>
• czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego	• oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej	• rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe	• odczytuje skalę mapy	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i>
• podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści	• rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu	• wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa	• rozróżnia rodzaje skali	• odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej
• projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta	• rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej	• wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową	• oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy	• podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
	• dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych	• wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim	• odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej	odczytuje informacje z planu miasta
	• podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie	• wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta	• wymienia różne rodzaje map
	• omawia zastosowanie map cyfrowych			

Dział: Krajobrazy Polski				
<i>Ocena celująca</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dopuszczająca</i>
Uczeń:				
proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy	porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach	charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce	określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski	wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i>
przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego	dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania	opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz	podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym	wymienia składniki krajobrazu
przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy	wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne	przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim	przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji	wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy
analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej	wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie	opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego	omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego	wymienia pasy rzeźby terenu Polski
planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie	wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim	przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy	wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego	wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego
przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej	charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na	omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej	przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej	wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie

wynikające z działalności człowieka	Nizinie Mazowieckiej			
• analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej	• opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy	• przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy	• opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego	• odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
• przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd	• omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki	• omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej	• wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej	• wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką .
• wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr	• opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej	• charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej	• przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej	• wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką
	• opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej	• omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych	• omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji	• wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
	• charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd	• charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej	• wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej	• podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy.

	•przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich	•charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej	• wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr	• określa położenie Warszawy na mapie Polski
	•opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr	•opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach	•wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego	•wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy
		•opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala	•omawia cechy pogody w górach	•wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
			•wymienia atrakcje turystyczne Tatr	•Wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej
				•wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską
				•wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
				•określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
				•podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej

				•podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
				•określa na podstawie mapy położenie Tatr
				•wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
Dział:Lądy i oceany				
<i>Ocena celująca</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dopuszczająca</i>
Uczeń:				
• oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach	• określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej	•podaje przyczyny odkryć geograficznych	•wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna	•wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
przedstawia znaczenie odkryć geograficznych	opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	•wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo	•wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie	•wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie
		•opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba	•porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów	• wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych
			•wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych	

Dział: Krajobrazy świata.				
<i>Ocena celująca</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dopuszczająca</i>
Uczeń:				
•przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych	•oblicza średnią roczną temperaturę powietrza	• wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza	• wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem	•wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> •wymienia składniki pogody
•omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi	•oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku	• wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów	•odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu	•wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i>
•porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszаныmi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt	•oblicza roczną sumę opadów	•porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym	•wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej	•wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi
•analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu	•prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych	• wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych	•omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych	•wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi
•przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych	•porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów	• przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej	•omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej	•wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej

•opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej	• omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych	• charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego	•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i>	•podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji
•porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach	•prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej	• charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów	•omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów •	•rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
	•porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry	• omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych	•opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych	•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i>
	•analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności	• omawia rzeźbę terenu pustyń gorących	•wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego	•wskazuje na mapie strefy sawann i stepów
		• omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego	•wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego	•wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów
		•charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry	•wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje	•wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i>
		•charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach	•charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach	•wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych
			•opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach	•rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych

				•wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
				•wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej
				•wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i>
				•wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry
				•rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry
				•wskazuje na mapie Himalaje
				•wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt

